

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ОДЕСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

Кафедра економіки, права та управління бізнесом

РЕФЕРАТ
кваліфікаційної роботи
на здобуття освітнього ступеня магістр
зі спеціальності 076 «Підприємництво та
торгівля» за освітньою програмою
професійного спрямування
«Економіка, планування та управління бізнесом»
на тему: « **ШЛЯХИ ПІДВИЩЕННЯ**
КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНОСТІ ПІДПРИЄМСТВА
(НА ПРИКЛАДІ ТОВ «ДДС+»)»

Виконавець:

Студент ФЕУП

Шеремета Володимир Сергійович _____

Науковий керівник:

д.е.н., професор

Ковальов Анатолій Іванович _____

Одеса – 2024

ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА РОБОТИ

Актуальність теми. Вся діяльність підприємств як суб'єктів ринкових відносин протікає в умовах жорсткої конкуренції. Саме конкурентне ринкове середовище створює найбільш сприятливі умови для економічного розвитку як окремого підприємства, так і суспільства в цілому, є рушійною силою соціального і економічного прогресу. Зростаюча конкуренція на ринку змушує компанії приділяти значну увагу ефективності управління ресурсами, інноваціям, маркетинговим стратегіям і якості обслуговування клієнтів. Такі фактори як цифрова трансформація, зміни в поведінці споживачів та екологічні вимоги теж впливають на позиції компаній у ринковому середовищі.

На сьогоднішній день у нашій країні склалася досить складна економічна ситуація. Більшість вітчизняних підприємств зазнають великих збитків, але все ж намагаються утриматися на ринку. В таких умовах конкуренція зростає та стає більш жорсткою, тому усі суб'єкти господарювання повинні правильно організувати свою діяльність. Трансформація економіки обумовлює необхідність створення та реалізації нової конкурентної стратегії, спрямованої на досягнення цілей підприємства відповідно до вимог нової економічної дійсності. Правильно розроблена стратегія у ринковій системі господарювання є одним з кроків до виживання та стабільного положення підприємства.

В Україні сьогодні спостерігається суттєве зменшення платоспроможного попиту населення на багатьох сегментах ринку, що вимагає від керівників вітчизняних підприємств великої уваги до пошуку способів формування конкурентних стратегій розвитку. Управління конкурентоспроможністю підприємства та формування конкурентної переваги можливі лише за умов визначення чинників конкурентоспроможності підприємства.

У сучасних умовах гарантом ефективного функціонування будь-якого підприємства є необхідність підвищення рівня конкурентоспроможності та забезпечення його конкурентних переваг. Ці явища тісно корелюють з потенціалом підприємства та впливають на його якість.

Тому внаслідок посилення конкуренції на внутрішньому та зовнішньому ринках та інтеграції України у світову економіку сьогодні важливо удосконалити конкурентоспроможність та знайти шляхи її підвищення. У науковій вітчизняній та зарубіжній економічній літературі багато вчених досліджували теорію та розробляли методи поліпшення конкурентоспроможності підприємств, серед них В. Андрійчук, Р.А. Джонсон, Б. Карлофф, М. Портер, А. Маршал та ін. Серед останніх наукових досліджень присвячених проблемам підвищення конкурентоспроможності підприємств можна виділити праці Л. Піддубної, Н. Тарнавської, Г. Яковлєва, О. Паршиной, О. Янкового, А.Єрмак, А.Мазаракі, І.Вініченко, Н.Сарай, Я.Голобородько, І.Спиридонів, С.Барсукова та інші.

Дослідження, проведені на предмет конкурентоспроможності підприємств в економічних умовах, які склалась в країні, дає можливість

досліджувати її комплексно, як потенційні можливості зміцнення конкурентного стратегічного потенціалу. Сучасні підприємства активно працюють над поліпшенням своїх стратегій конкурентоспроможності через інвестиції в інноваційні технології, оптимізацію операційних процесів і підвищення рівня кваліфікації персоналу.

Мета дослідження. Метою кваліфікаційної роботи є визначення шляхів підвищення конкурентоспроможності підприємства й одержання на основі пізнання достовірних характеристик.

Завдання кваліфікаційної роботи. Досягнення зазначеної мети обумовило необхідність вирішення наступних завдань:

- ознайомлення з конкуренцією в системі базових елементів ринкової економіки;
- наведення загальної характеристики підприємства;
- оцінка внутрішніх конкурентних переваг;
- аналіз фінансово-економічної діяльності ТОВ «ДДС+»;
- розробка шляхів підвищення конкурентоспроможності підприємства;
- обґрунтування запропонованих напрямів підвищення конкурентоспроможності ТОВ «ДДС+».

Об'єктом дослідження є процес обґрунтування шляхів підвищення конкурентоспроможності ТОВ «ДДС+».

Предмет дослідження - сукупність теоретичних, методичних та прикладних аспектів процесу конкурентоспроможності підприємства.

Методи дослідження. У роботі використовувалися аналітичні, графічні та розрахункові методи дослідження, SWOT-аналіз, методи емпіричного дослідження.

Інформаційною базою дослідження стали: наукова та навчальна література з проблем теорії і практики управління конкурентоздатністю підприємств, стратегічного управління підвищенням ефективності, розвитку потенціалу підприємства, а також нормативно-правові акти України та статистичні дані.

Структура та обсяг роботи. Кваліфікаційна робота на здобуття освітнього ступеня магістр складається зі вступу, трьох розділів, висновків, списку використаних джерел (43 найменувань) та 2 додатки. Загальний обсяг роботи становить 85 сторінок. Основний зміст викладено на 82 сторінках. Робота містить 24 таблиці, 7 рисунків.

Публікації та апробація результатів дослідження.

Результати дослідження апробовані у науковому студентському віснику. Одеський національний економічний університет. Факультет економіки та управління підприємництвом.

Кічук Н.В, Шеремета В.С. Роль інновацій в забезпеченні конкурентоспроможності підприємства. *Науковий студентський вісник. Одеський національний економічний університет. Факультет економіки та управління підприємництвом*, 2024. № 41 (2).

ОСНОВНИЙ ЗМІСТ РОБОТИ

У першому розділі «Теоретико-методичні основи управління конкурентоспроможністю підприємства» надано характеристику сутності і поняття конкуренції, її видам і формам. охарактеризовано конкурентоспроможність як економічну категорію, надано характеристику факторам, які впливають на конкурентоспроможність підприємства, досліджено методи оцінки конкурентоспроможності підприємства.

У другому розділі «Оцінка рівня конкурентоспроможності підприємства ТОВ «ДДС+» надана загальна характеристика та аналіз фінансово-господарської діяльності, проведено аналіз конкурентного середовища та виявлення конкурентних переваг підприємства, представлені методи оцінки рівня конкурентоспроможності підприємства.

У третьому розділі «Шляхи підвищення конкурентоспроможності ТОВ «ДДС+» виявлені основні шляхи підвищення конкурентоспроможності ТОВ «ДДС+» на ринку дистриб'юторських компаній України, розглянуті проблеми, що стримують розвиток підприємства та підвищення його конкурентоспроможності, проведено економічне обґрунтування пропозицій щодо підвищення конкурентоспроможності ТОВ «ДДС+».

ВИСНОВКИ

Проведені на підприємстві дослідження теоретичних, методичних та прикладних аспектів до аналізу конкурентоспроможності підприємств та обґрунтування стратегії її забезпечення дозволили отримати такі висновки:

1. Розглянуто сутність і поняття конкуренції, її види та форми. Необхідною умовою ефективного функціонування механізму саморегулювання ринкової економіки є конкуренція. Вона є важливою рушійною силою розвитку ринкової економічної системи.

2. Подано сутнісну характеристику поняття «конкурентоспроможність підприємства». Питанню конкурентоспроможності підприємства присвячено багато наукових праць зарубіжних та українських вчених. Узагальнюючи визначення сутності конкурентоспроможності підприємства можна зробити висновок, що конкурентоспроможність підприємства — це здатність компанії ефективно конкурувати з іншими ринковими гравцями, зберігати та розширювати свою частку ринку, а також досягати кращих фінансових результатів за умов постійної ринкової боротьби.

3. Дослідили фактори, що визначають конкурентоспроможність підприємства. Характеристика факторів, що впливають на конкурентоспроможність підприємства показала, що більшість науковців їх поділяють на внутрішні і зовнішні. Якщо внутрішні фактори впливають на конкурентоспроможність безпосередньо, то вплив зовнішніх факторів не завжди є помітним відразу. Під зовнішніми факторами розуміють сукупність активних господарюючих суб'єктів, економічних, суспільних і природних

умов, національних і міждержавних інституційних структур, зовнішніх умов і чинників, що діють в оточенні підприємства.

4. Провели оцінку фінансово-економічної діяльності ТОВ «ДДС+». Компанія «ДДС+» є правонаступницею успішної дистриб'юторської фірми «Маркет-Груп». Сьогодні вона входить до трійки провідних дистриб'юторів України. Оцінка фінансового стану ТОВ «ДДС+» показала, що в 2023 році порівняно з 2022 роком фінансова ситуація залишається стабільною, а підприємство є платоспроможним. Однак, варто звернути увагу на відсутність власних коштів у капіталі та неможливість повного погашення заборгованостей, що свідчить про потенційні ризики. Значне зменшення обсягів продажів у порівнювані роки можна пояснити високим рівнем конкуренції на ринку.

5. Здійснили аналіз конкурентного середовища та виявлені конкурентні переваги підприємства. Фактори, що впливають на ринок продажу алкогольних напоїв, були досліджені за допомогою PEST-аналізу. Побудова відповідної матриці дозволила оцінити вплив зовнішнього середовища на діяльність підприємств. Результати аналізу свідчать, що поточна ситуація на ринку є несприятливою для активного розвитку підприємницької діяльності.

SWOT-аналіз дозволив виявити сильні та слабкі сторони, а також оцінити можливості та загрози для ТОВ «ДДС+». Загалом, компанія займає стабільну позицію на ринку оптової торгівлі напоями та має значний потенціал для подальшого розвитку і розширення своєї діяльності.

Для оцінки конкурентоспроможності ТОВ «ДДС+» було проведено порівняння ключових показників компанії з аналогічними показниками її конкурентів. Це дозволяє визначити майбутню стратегію, спрямовану на використання конкурентних переваг і подолання існуючих недоліків. Використання графічного методу аналізу, зокрема побудова багатокутника конкурентоспроможності, показало, що основними конкурентами ТОВ «ДДС+» на ринку є компанії BAYADERA, ТОВ «Винфорд» і ТОВ «Укринпорт Трейдинг». Водночас ТОВ «ДДС+» має слабкі позиції за такими параметрами, як реклама та імідж компанії.

6. Розглянуті методи оцінки рівня конкурентоспроможності підприємства. Для оцінки конкурентних позицій ТОВ «ДДС+» було застосовано матрицю Мак-Кінсі, яка базується на середніх значеннях показників конкурентної позиції (X) та привабливості ринку (Y). Позиція компанії на матриці вказує на квадрант, що відповідає потенційно зростаючому бізнесу. Використання цього інструменту забезпечує візуалізацію даних, що дозволяє більш ефективно оцінювати ринкові позиції. Основними перевагами такого підходу є: визначення стратегічних можливостей; формування портфеля бізнес-напрямків; оптимізація управління ресурсами; підтримка стратегічного планування; прийняття обґрунтованих рішень щодо виходу на нові ринки чи відмови від певних сегментів.

7. Виявлені основні шляхи підвищення конкурентоспроможності ТОВ «ДДС+» на ринку дистриб'юторських компаній України. Підвищення конкурентоспроможності можливе через регулярний аналіз діяльності, застосування інноваційних підходів та ефективне стратегічне управління. Зменшення залежності від конкретних постачальників і споживачів для зниження ризиків, пов'язаних із непередбачуваними змінами в їхній діяльності – диверсифікація постачальників і клієнтів.

Впровадження системи внутрішнього контролю та аудиту, регулярне здійснення перевірок для виявлення можливих фінансових, операційних і правових ризиків. Підтримка фінансової ліквідності, формування резервних фондів і підтримка достатнього рівня грошових коштів для оперативного реагування на непередбачені обставини.

Стратегічне планування та прогнозування, постійне оновлення бізнес-планів і стратегій, враховуючи можливі економічні, політичні та ринкові зміни для зниження негативного впливу на діяльність.

8. Розглянуті проблеми, що стимулюють розвиток підприємства та підвищення його конкурентоспроможності. Підвищення конкурентоспроможності підприємства досягається за допомогою орієнтації на споживача, покращення якості продукції, впровадження інноваційної політики, більш ефективного використання ресурсів, зокрема людських, а також поліпшення умов праці та інших важливих факторів.

Існує низка проблем, які можуть стримувати розвиток підприємства, такого як ТОВ «ДДС+», та перешкоджати підвищенню його конкурентоспроможності. Серед основних проблем можна виокремити недостатній аналіз ринку та конкурентів. Брак постійного спостереження за змінами на ринку та еволюцією потреб клієнтів.

Рішення цих проблем вимагає системного підходу, що включає стратегічне планування, інвестиції у розвиток технологій та людських ресурсів, а також активну роботу над іміджем і маркетингом компанії.

9. Наведено економічне обґрунтування пропозицій щодо підвищення конкурентоспроможності ТОВ «ДДС+». Для проведення дослідження було вибрано аналіз TOWS, який є однією з модифікацій класичного SWOT-аналізу. Аналіз TOWS використовується для розробки стратегій, які дозволяють максимально ефективно використовувати сильні сторони підприємства, зменшувати вплив слабких сторін, реалізовувати можливості та мінімізувати ризики.

Проведено аналіз внутрішніх і зовнішніх факторів, що впливають на діяльність підприємства. У внутрішньому середовищі ключовими факторами впливу є широкий асортимент та висока якість продукції, які сприяють зміцненню конкурентних позицій підприємства та дозволяють ефективно задовольняти потреби клієнтів.

У зовнішньому середовищі найбільший вплив мають такі чинники, як економічна нестабільність і регуляторні зміни, що створюють суттєві виклики для управління та вимагають гнучкого підходу до адаптації в умовах нестабільності.

Проаналізувавши матрицю TOWS, зробили висновок, що, незважаючи на суттєві загрози з боку зовнішнього середовища, підприємство має достатньо можливостей для ефективного їх подолання. Це свідчить про здатність компанії адаптуватися до змін і використовувати свої сильні сторони для мінімізації ризиків, що виникають через зовнішні чинники.

10. Для підвищення конкурентоспроможності ТОВ «ДДС+» були запропоновано низку заходів і розраховано економічне обґрунтування пропозицій. Термін окупності (недисконтований) капітальних вкладень 0,66 року або 241 день. Запропоновані заходи можуть підвищити ефективність торговельної діяльності ТОВ «ДДС+». Тому вони можуть бути рекомендовані до впровадження.

АНОТАЦІЯ

Шеремета В.С. «Шляхи підвищення конкурентоспроможності підприємства (на прикладі ТОВ «ДДС+».

Кваліфікаційна робота на здобуття освітнього ступеня магістра зі спеціальності 076 «Підприємництво та торгівля» за освітньою програмою професійного спрямування «Економіка, планування та управління бізнесом». Одеський національний економічний університет. м. Одеса, 2024.

Кваліфікаційна робота складається з трьох розділів. Об'єкт дослідження – процес обґрунтування шляхів підвищення конкурентоспроможності ТОВ «ДДС+»

У роботі розглядаються теоретичні та методичні аспекти підвищення конкурентоспроможності ТОВ «ДДС+»: охарактеризовано конкурентоспроможність підприємства, як економічну категорію; розглянуто фактори, які впливають на конкурентоспроможність підприємства; досліджені методи оцінки конкурентоспроможності підприємства.

Надано загальну характеристику діяльності ТОВ «ДДС+»; проведена оцінка фінансового стану; оцінено конкурентоспроможність ТОВ «ДДС+»

Проаналізовано напрямки підвищення конкурентоспроможності ТОВ «ДДС+»; проведено економічне обґрунтування напрямів підвищення конкурентоспроможності; запропоновано прогноз розвитку для ТОВ «ДДС+»

Ключові слова: підприємство, конкурентоспроможність, фінансовий стан, стратегія.

ANNOTATION

Sheremeta V.S. "Ways of increasing the competitiveness of the enterprise (on the example of LLC "DDS+").

Qualification work for obtaining a master's degree in the specialty 076 "Entrepreneurship and trade" under the educational program of the professional direction "Economics, planning and business management". Odesa National University of Economics. m. Odesa, 2024.

The qualification work consists of three sections. The object of the study is the process of substantiating ways to increase the competitiveness of DDS+ LLC.

The paper examines the theoretical and methodological aspects of increasing the competitiveness of DDS+ LLC: the competitiveness of the enterprise as an. economic category is characterized; factors affecting the competitiveness of the enterprise are considered; researched methods of assessing the competitiveness of the enterprise.

A general description of the activities of LLC "DDS+" is provided; an assessment of the financial condition was carried out; the competitiveness of LLC "DDS+" was assessed

The directions for increasing the competitiveness of LLC "DDS+" have been analyzed; an economic justification of directions for increasing competitiveness was carried out; a development forecast for LLC "DDS+" is proposed.

Keywords: enterprise, competitiveness, financial condition, strategy.